

El catàlech núm. 368 del mateix llibreter, ab el núm. 1221 descriu un manuscrit sobre pergamí, dels sigles XIIIe al XIVe, de la *Summa de pœnitentia et de matrimonio* de S. Ramon de Penyafort, de la que conté 'ls 4 llibres, pel preu de 880 Marchs. Els folis 44 y 101 v. tenen unes grans miniatures, a plana sencera, que semblen haber sigut posades ab molta posterioritat a l'escriptura del Ms. La del f. 101 v. té sobre fons d'or, les armes dels Borbons francesos.

BIBLIOTECA DEL MARQUÉS DE LLIÓ

Aquest intel·ligent erudit del s. XVIIIe, reuní en la seva casa del carrer de Moncada, una copiosa llibreria, principalment de caràcter històric, que ha sigut venuda a principis de l'any 1909. Entre 'ls manuscrits que figuraven en un catàlech fet a començaments del s. XIXe, que 's va trobar en la Biblioteca, se poden mencionar els següents: *Antigüetats de Catalunya*; *Diari de cosas notables succehidas a Barcelona de 1249 fins a 1642* en català; Tarafa: *Llibre de cases nobles de Catalunya*; *Historia de la Casa de Moncada* en castellà, pel Marqués de Mondejar; Jaume Çafont: *Diari de les turbacions de Catalunya*; un manuscrit del s. XVII de les *Ordenacions de la Casa Royal* de Pere III.

D'aquesta Biblioteca 's publicà una curta noticia per l'antiquari Antoni Palau (*La Biblioteca del Marqués de Llió*. Noticia. Llibreria Antiquaria d'Antoni Palau. Barcelona, 1909. 61 pp.) en curt tiratge de 60 exemplars.

BIBLIOTECA NACIONAL DE PARIS

En 1910 han ingressat en aquesta Biblioteca els següents opúsculs, impresos en 1499 al monestir de Montserrat: la Regla de S. Benet; l'*Incendium amoris*, l'*Instructio novitiorum de quatuor virtutibus* y les *Meditations* de S. Bonaventura y el *Tractatus de spiritualibus ascensionibus* de Gerard de Zulphess. Ha adquirit ademés un manuscrit d'interès especial per Catalunya, un formulari d'actes dels reis Alfons III y Pere 'l Ceremoniós, provinent del col·legi dels Jesuïtes d'Agen y comprat en la venda de la colecció inglesa Phillips, aon portava 'l n.º 1028. Ara té la signatura de *nouvelles acquisitions, latin, n.º 1940*.

Bibliografia

LLIBRES

ANTOLÍN (P. GUILLERMO). — *Catálogo de los códices latinos de la Real Biblioteca del Escorial*. Vol. I. (a. I. 1.—d. IV. 32). — Madrid. Imprenta helénica, 1910. — LIII, 576 pp.

La Biblioteca de l'Escorial ha començat a publicar el catàlech dels seus fons llatins, a cura del P. Guillem Antolin. L'orde que aquest ha seguit, es el de les signatures de colocació, de manera que per el volum aparegut es difícil ferse càrrech del nombre de manuscrits que s'hi custodien d'autor català. Perque no hi ha dubte que 'ls volums successius han de donarnos agradoses sorpreses en aquest sentit, y han d'ajudarnos en gran manera pera fer l'inventari de la nostra producció llatina-eclesiàstica, y en general en llengua llatina. En aquest volum, les obres dels nostres juristes hi sovintejen bastant (Vinader, Ceva, Socarrats, Area, Ballester, etc.), y la bibliografia que dona sobre aquest punt, ja ha sigut aprofitada en l'article del Sr. Brocà sobre juriconsults catalans publicat en aquest ANUARI. Hi abunden també 'ls reculls de capítols y constitucions de Corts, Privilegis, etc., referents a Catalunya. De fra Bernat Oliver, s'hi descriu una traducció llatina del *Excitatori de la pensa a Deu*.

El P. G. Antolín ha fet aquest treball ab tota escrupulositat; les descripcions son suficients y minucioses y el contingut de cada manuscrit s'exposa ab molta claretat. Precedeixen el catàlech unes riques notes sobre la formació de la biblioteca de l'Escorial y les tentatives de catàlech o inventaris parcials que fins ara s'havien fet.

JUAN GUALBERTO LÓPEZ-VALDEMORO DE QUESADA, CONDE DE LAS NAVAS... — *Catálogo de la Real Biblioteca* [II]. — Autores-Historia. — Tomo primero-Introducción. — Madrid [Ducazal], 1910. pp. CCLXXXVIII en 4.^t

El Catàlech de la Biblioteca del Rei, interromput desde l'any 1900 en que D. Ramon Menéndez Pidal s'ocupà dels manuscrits de caràcter historiogràfic que s'hi custodien, en el primer

volum de molt interès pels nostres estudis, s'ha vist continuat durant l'any 1910 ab els dos nous volums, presentats d'una manera esplèndida, que comencen l'inventari dels impresos, del qual sols parlarém del 1.er (2.^{on} de la col·lecció) per contenir-hi quelcom que diu per nosaltres. Tot ell està dedicat a unes notes sobre d'algunes biblioteques de reis espanyols, desde ls visigots fins a l'actual. La dels catalans Pere III, Joan I, Alfons V, D.ª Maria... hi figuren entre elles. No hi ha cap novetat perxò y es de doldre que'l Bibliotecari major de S. M. no hagi tingut en compte més inventaris de prínceps bibliòfils catalans que ls que cita, ni que s'hagi pogut aprofitar de llibres tals com la col·lecció de *Documents pera l'història de la cultura catalana mig-eval* del president de l'INSTITUT, aon tants documents hi ha que fan referencia a l'assumpte.

FRANCISCO DE A. DE BOFARULL Y SANS...—*Los animales en las marcas de papel.*—Villanueva y Geltrú, 1910.—Un vol. en 4.^t pp. X-172.

Es una de tantes parts de l'obra general que sobre les filigranes te preparada'l Director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, de fa una pila d'anys, al menys desde'l 1888. Això fa que, aparentment, sigui passada l'oportunitat de la seva publicació, altres obres d'elaboració més moderna. haventse publicat darrerament a l'extranger Això no obstant, sempre tindrà'l valor d'esser guia bastant segura per poguer datar escriptures antigues quan els demás caràcters extrínsecs de les mateixes siguin insuficients per determinarne la data. El seu valor es principalment pel nostre país, perque la major part de les marques registrades pel Sr. Bofarull son tretes de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. La llur reproducció es inmillorable. L'ordre es el cronològich dintre de cada individu del regne animal. A la fi hi ha un index que permet el seu maneig y unes notes històriques sobre les representacions de cada un dels animals, desde'l seu origen --- importats d'Italia — fins l'època contemporània.

Congrés d'història de la Corona d'Aragó dedicat al rey en Jaume I y a la seva època ab lo patrocini del Excm. Ajuntament de Barcelona. Primera part. Barcelona. Stampa d'en Francisco Altés. 1909.—513 pp.

En l'ANUARI de 1908 (p. 579) se donà compte dels treballs presentats en aquest Congrés. Dels dos volums que ls aplegarà s'ha publicat ja el primer. Els treballs interessants pera la nostra història literària son el següents: J. Miret y Sans: *Notes biogràfiques d'en Pere Salvatje y fr. Romeu Sa Bruguera, ab mostres de la Biblia catalana rimada de la XIII^a centuria.* Dona a coneixer uns 18 documents de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, referents a concessions fetes pels reis Pere II y Alfons II al trobador Pere Salvatje, de tan desconeguda biografia. Van desde 1283 a 1287. En la segona part d'aquest treball publica el llibre de Tobias de la *Biblia rimada*, conservada en un ms. de la Colombina de Sevilla, y que'l Sr. Miret creu probable sigui deguda al mateix Sa Bruguera, autor de la versió del *Saltiri*, de la que també's dona una mostra. — Ll. Nicolau y d'Olwer: *Jaume I y los trovadors provensals.* Recull de les poesies dels trobadors que fan referencia a Jaume I. — Francisco Almarche y Vázquez: *Ramon Muntaner, cronista dels Reis de Aragó, ciutadà de Valencia;* interessant contribució biogràfica, que aclareix l'última època de la vida del Cronista, en que aquest s'establí a Valencia.

Gestas del Rey Don Jaime de Aragón.—Madrid, 1909 (Imprenta de Fortanet)—366 pp. (Edició de la *Sociedad de Bibliófilos madrileños*).

El Sr. R. Foulché-Delbosc ha publicat ab l'exactitut y escrupulositat que tothom li reconeix, aquesta versió aragonesa de la Crònica de D. Jaume'l Conqueridor, deguda al Mestre Joan Fernández de Heredia, que la inclogué en *La grant Cronica de los Conquiridores*. El text es reproducció del Ms. contemporani de la redacció, conservat en la Biblioteca Nacional de Madrid. D'aquesta traducció sols se'n havia publicat un curt fragment per Mr. Darwin Swift (*The life and times of James the First*, Oxford, 1894; p. 300), y les sis primeres pàgines per Mr. G. W. Umphrey en el vol. XVI de la *Revue Hispanique*.

PAUL DIEFGEN.—*Arnald von Villanova als Politiker und Laientheologe.* Berlin und Leipzig, Rotschild, 1909.—Un vol. de 106 pàgs. que forma'l Heft 9 de les *Abhandlungen zur Mittleren und Neueren Geschichte*.

Aquesta monografia tracta de la personalitat d'Arnau de Vilanova en els últims dotze anys de la seva vida, o sigui desde 1299 a 1301. El fonament documentat el donen al autor els

llibres del Prof. Finke *Aus den Tagen Bonifaz VIII* (1902), *Papsttum und Untergang des Templersordens* (1907) y sobre tot les *Acta Aragonensia* (1908); d'ells n'ha tret els nombrosos datos biogràfics que contenen, ordenantlos sistemàticament y relacionantlos ab la producció literaria del famós metge valencià. Alguns capítols, com el consagrat al *Raonament d'Avinyó*, no s' podrà deixar de tenir en compte en endevant, per la precisió ab que fixa la seva data. El contingut dels capítols es el següent:

I. Arnau com enviat del rey d'Aragó a París. Els seus primers escrits teològics (1299 a 1301). — II. En la cort de Bonifaci VIII (desde la primavera de 1301 a la de 1302). — III. La seva estada a Espanya. Diversos escrits polèmics. Arnau y Benet XI (primavera 1302 a juliol de 1304). — IV. La Santa Seu vacant. Viatges a Sicília y Espanya. Primeres relacions ab Climent V. Diverses missions polítiques. Arnau y l'agitació sobre 'ls Templers (juliol 1304 a la tardor de 1308). — V. Arnau y el somni de Frederich de Sicília (principis de 1309). — VI. Arnau com enviat de Jaume y Frederich a Avinyó. El *Raonament* y les seves conseqüències (tardor de 1309 fins a la de 1310). — VII. Última estada d'Arnau en la Cort de Frederich. Reformes introduhides a Sicília, per indicació seva. Última activitat política. Mort d'Arnau (últims de 1310 y 1311). — VIII. Arnau y l'Inquisició.

Tanca l'obra un apèndix de dos documents comunicats pel Sr. Finke a l'autor; un d'ells es una carta de consol, d'interés com document psicològic, dirigida per l'Arnau a una desconeguda Bartomeua Muntaner.

P. FAGES, O. P. — *Œuvres de Saint Vincent Ferrer*. — Tome premier comprenant les Traités en Opuscules divers et les Sermons Panégyriques jusqu'à la fête de l'Expectation (18 décembre). Tome second comprenant les sermons panégyriques de Saint Thomas apôtre (21 décembre) jusqu'au jour des morts. — Paris, Picard. 1909. — 2 vols. de 804 pp. en una sola numeració.

El P. Fages s'ha donat ja a conèixer per altres treballs importants sobre Sant Vicens Ferrer. En 1904 publicà el *Procès de la canonisation de Saint Vincent Ferrer* y l'any següent un volum de *Notes et documents de l'histoire de Saint Vincent Ferrer*. En la obra de que donem compte s'hi recullen els següents tractats llatins, alguns dels quals havien sigut ja publicats en èpoques anteriors y en edicions no sempre assequibles: *Tractatus de vita spirituali*; *Tractatus consolatorius in tentationibus contra fidem*; *De suppositionibus dialecticis*; *De unitate universalis*; *De moderno schismate* (dirigit a Pere III el Cerimoniós y inèdit fins no fa gaire); *Tractatus contra Iudeos*. Clou aquesta serie doctrinal, la *Contemplació molt devota de la vida de J. C.*, de la que s' reproduceix l'edició de 1581. Venen després els Sermons y abans dels llatins, dona alguns extrets dels escrits en català, abogant per aque's faci aviat la llur publicació completa. En el text dels llatins segueix com a base el Ms. de Perusa, tingut per alguns com autogràfic, y l'edició gòtica de Lió de 1439.

H. R. LANG. — *Communications from spanish Cancioneros* (Yale University, Transactions of the Connecticut Academy of arts and sciences; vol. XV, July 1909; p. 73).

L'erudit hispanista Sr. Lang, publica aquí per primera vegada les sis composicions catalanes del poeta Joan de Valtierra, navarrès de naixensa, contingudes en un manuscrit de la Biblioteca Reial de Madrid. A la fi hi afegeix una poesia desconeguda, treta del mateix manuscrit y deguda an en Pere de Santa Fé, poeta aragonés que, a l'igual que En Valtierra, versificà també en aragonès y en gallego. El text va comentat ab erudites notes sobre les particularitats del llenguatge y la versificació.

FELIP PEDRELL. — *Catàlech de la Biblioteca musical de la Diputació de Barcelona ab notes històriques, biogràfiques y crítiques, transcripcions en notació moderna dels principals motius musicals y facsimils dels documents més importants per la bibliografia espanyola*. — Barcelona, Palau de la Diputació. — Vol. I. MCMVIII, 330 pàgs. ab gravats. — Vol. II. MCMIX, 382 pàgs. ab gravats. (Imprenta Oliva, Vilanova y Geltrú.)

La Biblioteca musical de la Diputació de Barcelona, catalogada pel Mestre Pedrell, està formada per la preuada col·lecció, única en son genre, d'obres musicals recullides durant llarchs

anys pel Sr. Carreras y Dagas, rica en rareses bibliogràfiques, y adquirida pel Còs Provincial en 1892 al preu de 20.000 pts. Depositada fins l'any 1907 en el Palau de la Diputació, treslladada més tard al Museu del Parch, espera l'hora d'incorporarse a la Biblioteca de Catalunya.

El Mestre Pedrell distribueix els 1278 títols que inventaria en les següents parts: I. *Essencia de l'art*; II. *Historia*; III. *Teoria*; IV. *Pràctica*; V. *Poligrafia*; VI. *Literatura musical*; VII. *Bibliografia*. El Sr. Pedrell no forma sols un inventari bibliogràfic, sinó que acompanya sempre la descripció de l'obra ab notes crítiques valiosíssimes, a vegades verdaderes monografies.

Entre les moltes coses notables que aquest llibre posa de relleu ens trobem ab poesies d'en Pere Serafi y de l'Auzias March posades en música pel canonge Pere Albert Vila (n.º 964) y ab altres del mateix Auzias notades pel Mestre Brudieu (n.º 967) (1).

En nombrosos gravats se reproduïxen les portades, colofons, etc. de les obres de major raresa, y un index alfabètic al final del II vol. permet orientarse fàcilment dintre d'una obra tant extensa. La part material, a despeses de la Diputació de Barcelona, verdaderament de bibliòfil.

OTTO KEICHER, O. F. M. — *Raymundus Lullus und seine Stellung zur arabischen Philosophie*. Mit einem Anhang, enthaltend die zum ersten Male veröffentlichte *Declaratio Raymundi per modum dialogi edita*. Münster, Druck und Verlag der Aschendorffschen Buchhandlung, 1909. (223 pàgs. Forma 'ls fasc. 4 y 5 del vol. 7 de les *Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters*.)

En tres parts se divideix aquest treball, dedicades respectivament a la *Biografia* de R. Lull, als seus escrits y a la posició de la seva filosofia en front de l'averroisme. En la primera part y en ben poques planes, logra l'autor fer una exposició completa de la llarga vida de Lull, ab gran riquesa de fonts y bona crítica. En la segona part, l'estudi directe dels nombrosos manuscrits llatins lulians de Munich, li ha permès fer alguna rectificació al Catàlech de l'*Hist. Litt. de la France*. En ell tracta també de la debatuda qüestió de la llengua en que va escriure en Lull, fent algunes observacions molt justes, favorables a la opinió de que ho va fer sobre tot en llengua vulgar. En la tercera part estudia 'ls principals tractats antiaverroistes de Munich, que a judici de l'autor poden considerarse quasi tots com escrits a la fi de la primera desena del segle XIVe o a començaments de la segona.

La part més considerable del llibre l'ocupa l'edició de la *Declaratio Raymundi*, escrita en 1298, y que a judici de K. es el primer escrit lullà dirigit expressament contra 'ls averroistes. El text es establert sobre 5 dels 7 manuscrits que 'l contenen.

Universidad de Barcelona, 1908 á 1909. — Barcelona, Tipografia La Académica (un vol. de 642 pàgines.)

Entre 'ls nombrosos articles de divers caràcter que figuren en aquest *Anuari* de la nostra Universitat, hem de citar aquí les *Notas sobre algunos códices de la Biblioteca provincial y universitaria de Barcelona*, per l'oficial de la mateixa Sr. Angel Aguiló y Miró. S'hi dona la descripció, acompanyada de reproduccions en color, entre altres, d'un ms. armeni del segle XVIe al XVIIe, de caràcter religiós y d'un altre llatí del segle XVe, contenint la traducció y comentaris de Leonart Aretí dels tractats de política y economia d'Aristotil. Son interessants dos codis que foren adquirits a Florença pel bisbe Joan Margarit, les quals armes porten en la primera plana, y un dels quals anà a parar després a la biblioteca del canonge Besora. Ab alguna extensió està descrit el text de la *crònica* de D. Jaume, escrit per en Celestí Destorrens a Poblet, del que's reproduïxen les dos miniatures que l'adornen; s'hi fan també algunes observacions sobre la qüestió de la seva autenticitat, no atrevintse 'l Sr. Aguiló a decantarse en un sentit o altre.

A continuació segueixen unes notes del Sr. F. Valls y Taberner sobre 'ls *Manuscritos jurídicos medievales de la Biblioteca Universitaria de Barcelona*. Els codis descrits son una *Consuetudina* (s. XIVe) sobre 'ls Concellers y altres càrrechs públics de la ciutat de Barcelona; les *Ordenacions del Mostaçaf de Valencia* (s. XIVe) y un *Procés de Cort* del s. XVe; que no figura en el *Catàlego de las Cortes de Cataluña* publicat per la R. Academia de l'Historia.

(1) Vegis ANUARI 1907, *Dos músichs cinchcentistes catalans, cantors d'Auzias March* per Felip Pedrell.